

Høringsvar til Sørheim-utvalgets innstilling.

Tolga kommune mener Sørheim-utvalget har gjort en grundig drøfting og klargjøring av utfordringen i dagens inntekstfordelingssystem for kommunene. Vi synes imidlertid at utfordringene for skattesvake distriktskommuner i Innlands-Norge har fått liten plass og vekt i arbeidet i utvalget.

Forholdet mellom skatt og rammetilskudd i finansieringen av kommunene.

Regjering og Storting har et overordnet ansvar for at alle innbyggere i landet får et mest mulig likeverdig velferdstilbud. De sentrale myndighetene bør derfor sørge for at fordelingssystemet har en innretning som setter alle kommuner i økonomisk stand til å kunne gi innbyggerne et likeverdig tjenestetilbud. Studier viser at hovedårsaken til variasjoner i nivået på det kommunale tjenestetilbudet er variasjoner i inntekter til kommunene.

Utvalget sier når det gjelder forholdet mellom skatt og rammetilskudd at ”hensynet til lokal forankring trekker i retning av en høy skatteandel, mens hensynet til fordeling, forutsibarhet og stabiliseringspolitikken trekker i retning av lav skatteandel” Utvalget konkluderer med at av hensyn til lokal forankring og incentivvirkning så bør skatteandelen ligge på rundt 50%.

Dette er effekter vi ikke umiddelbart vil akseptere at er tilstede. Sjøl om kommunene vil nyte godt av økt skatteinngang i gode tider, er det tradisjon for at staten ikke viderefører ”ekstra” skatteinntekter til kommunene. Slik sett kan ikke disse gi grunnlag for varig endring i driftsnivået, kun ei engangsvirkning. Dette skulle tilsi ei større utjevning av skatteinntektene enn hva Sørheim-utvalget foreslår. Dersom en øker innbyggertilskuddet på bekostning av skatteinntektene, øker de økonomiske forutsetningen for at innbyggerne i landet kan få et likeverdig tjenestetilbud.

Vi er av den mening at utjevning av skatteinntektene slik Sørheim-utvalget foreslår ikke vil være tilstrekkelig til å sette kommunene i stand til å gi alle innbyggere i landet et likeverdig tjenestetilbud. Slik dagens system fungerer skal skatteinntektene finansiere hele 75% av tjenestetilbudet. Et grep kan være å øke innbyggertilskuddet fra å dekke 25% av utgiftsbehovet til å dekke 50% av utgiftsbehovet på bekostning av skatteandelens utgiftsdekning.

Vi mener også at den symmetriske inntektsutjevningen må økes fra 55 til 75% i stedet for 60% som utvalget foreslår for å sikre de dårligst stilte kommunen muligheter for å finansiere opp sine tjenester.

Videre bør en kunne ha som et mål å få alle kommuner opp på et nivå tilsvarende 95% av landsgjennomsnittet. Mindretallet i utvalget ønsker å finansiere dette gjennom skatteinntekter fra kommuner med skatteinntekter over 115% av landsgjennomsnittet. Vi trur dette ikke er realistisk å få til uten at kommunesektoren smøres med friske penger, i alle fall i en overgangsfase.

Distriktpolitisk tilskudd.

Tolga kommune har i utgangspunktet ei positiv holdning til at regionaltilskuddet, Nord-Norge-tilskuddet mv. samles i et nytt distriktpolitisk tilskudd. Utvalget uttaler bl.a. at ”et nytt distriktpolitisk tilskudd skal brukes til å sette kommuner som sliter med fraflytting og dårlige levevilkår i stand til å gi et bedre utbygd tjenestetilbud til innbyggerne enn

”gjennomsnittskommunen” for om mulig å demme opp for ytterligere fraflytting”. Her ligger det derfor en klar ambisjon om å overkompensere fraflyttingskommuner, og det er bra og offensivt. Problemet for innlands-Norge er at dette tilskuddet i stor grad har som intensjon å tilgodese Nord-Norge. Sjøl byer som Bodø og Tromsø skal få del i tilskuddet. Dette er vel og bra, men virker ikke rimelig all den tid en har like sterk fraflytting i mange distriktskommuner også i Sør-Norge, særlig hva innlandet angår. Det er derfor behov for å endre vektingen av dette tilskuddet i de ulike distriktssonene.

Vekst og fraflytting.

Utvalget var bedt om å vurdere om det i inntektssystemet skal tas spesielle hensyn til kommuner med sterk vekst eller fraflytting. Utvalget har drøftet de spesielle problemene kommuner med vekst og kommuner med fraflytting står overfor. Det konkluderes med at det bør innføres en egen vekstkompensasjon i inntektssystemet. Derimot foreslår ikke utvalget noe like klart motsvarende tiltak når det gjelder kommuner med fraflytting, som opplever mange av de samme problemene som vekstkommunene, men med motsatt fortegn (strukturelle problemer i tjenesteproduksjonen knyttet til ansatte, befolkningssammensetning mv.)

Som et pragmatisk tiltak antyder utvalget at kommuner som taper på oppdaterte befolkningstall kan få kompensert dette gjennom en sentral skjønnsmiddelramme øremerket for formålet. Dette er etter vår mening en alt for svak formulering når det samtidig signaliseres en reduksjon og overføring av mye av skjønnsmidlene til det foreslåtte distriktpolitiske tilskuddet.

Det må dessuten taes i bruk folketall pr. 01.07 året før budsjettåret ved beregning av innbyggertilskudd/utgiftsutjamning. Dette gir mer forutsigbarhet i det løpende budsjettarbeidet i kommunen

Med hilsen

Erling Aas-Eng
Ordfører, Tolga kommune